

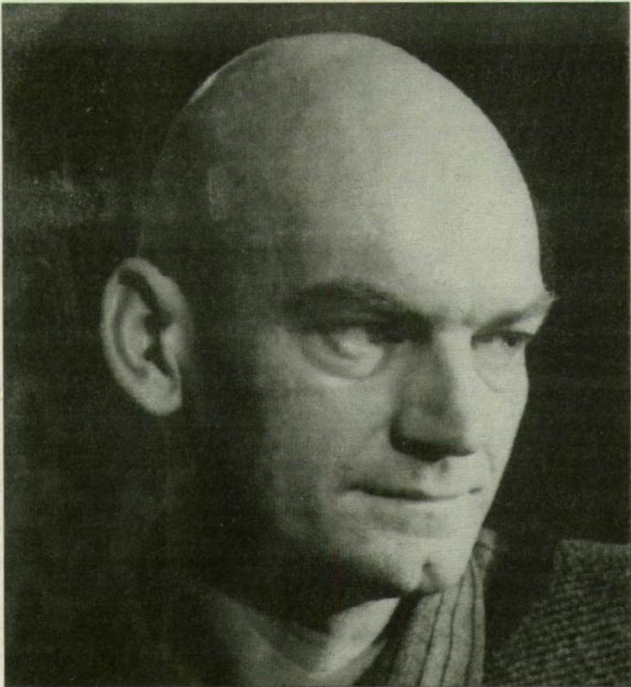
Paprika miatt robbant ki a trójai háború

M. Kecskés András rendez

– Weöres Sándor A holdbeli csónakosban kineveti a múltat, a hagyományt, a történelmet. Olykor valósággal szórakozik vele. Összefoglalja, mesét csinál belőle, vagyis naívan, gyermeki módon viszonyul hozzá.

– Az író elhelyezte a magyar bábokat a világ kultúrtörténetében. Hiszen ez eredetileg bábjáték. A játékosásra, a szabad képzeletű meseszövegre a görög kép a legjellemzőbb. Itt minden a nagy döntés előtti pillanatban történik. Szép Helénát még nem szöktette meg Páris, így Páva-szem, a világ legszebb királykisasszonya megmérkőzhet a világ legszebb asszonyával. Ugyanakkor őt akár Páris is elnyerhetné, ellenben Vitéz László is megszöktethetné Helénát, ha Idome-neus krétai király nem veti börtönbe idő előtt, vagy ha Paprika Jancsi nem kotyogja ki a szökte-tési teveket. Végül is tehát ebben a darabban a paprika miatt robban ki a trójai háború.

– Nem incselkedés az, hogy a három „legmagyarabb” figura, Bolond Istók, Vitéz László és Paprika Jancsi különösképpen komikusak, nevetségesek, habár

FOTÓ: NAGY LÁSZLÓ

esendőek, szeretni valók? A magyar szót egészen más szenvedélyek járják kerülgetik mostanság.

– Én mégis úgy gondolom, hogy a darabban igenis szépen ábrázoltatik a magyar karakter.

Vitéz László ravaszsága és rártat-sága, no és a különféle helyze-tekben való rosszul viselkedése tipikusan magyar voás. Nem akarom bántani magunkat, de van egy saját világvégyünk és ez olykor összeegyeztethetlen a vi-lág más kultúráival, ugyanakkor, ami a föld más részén normális-nak tűnik, az a magyar ember számára örültség. Ady bánata er-ről szól, például. Weöres játé-kossága persze az élet alapréte-geit is érinti. A darabban a halál-lal játszunk, a szerelem gondola-tával kínozzuk magunkat, elé-rhetetlenségek után vágyako-zunk. Csodavárásban éljük az életünket és ez az állapot a da-rabban egyszerre költői és játé-kos. Nincs komolyan véve az élet.

– Vagyis gyerekdarabról van szó?

–Az ember élete végéig meg-marad gyermeknek. A legjobb, leggazdagabb korszakát minden-ki gyerekkorában éli. Ilyen ala-pon, ragaszkodom ahhoz, hogy a Holdbeli csónakos gyerekdarab.

DAL

Kétszáz éves a kolozsvári színjátszás

Nemrég, 1990-ben a pest-budai színjátszás megindulásának kétszázadik évfordulója adott alkalmat arra, hogy a kezdetekre emlékezzünk: egy azóta kibontakozott művészeti ág első hivatásos lépéseire. S hogy ezek a lépések mennyire szükségszerűek voltak, mennyire korérzület és közakarát volt a színházak és a színjátszás létrejötte, az is ékesen bizonyítja, hogy 1792. december 17-én a kolozsvári Rhédey-házban is sor került az első hivatásos színházi előadásra Erdély földjén.

Közvetve már az 1790 vé-gén összeülő erdélyi ország-gyűlés is foglalkozott Magyar Nemzeti Színház felállításának tervével, közvetlenül azonban a következő országgyűlésen, 1792 őszén került tárgyalásra és igenlő elfogadásra a „ma-gyar nézőjáték előadására egyesült nemes ifjak tár-sulatá”-nak kérvénye. Az en-gedély a nagyfejedelemség egész területére szólt, egy megszoritással: „Nem ellenzi ezen kir. főigazgató tanács azt, hogy a könyörgők, valamint a nemzetnek, úgy a nemzeti nyelvnek is nagyobb gyarapítá-sára és pallérozására szolgáló erkölcsös játékokat itten ko-lozsvár városában s más hely-ségeiben is ezen fejedelem-ségnek minden akadály nélkül üzhessenek. Ezen szabadság mindazonáltal úgy engedtetik meg, hogy a könyörgők csak olyan erkölcsös játékokat adjanak, melyek már előre megvizsgáltattak a könyvvizs-gáló comissió által, s midőn valamely helységben játszodni akarnak, a helységbeli fel-sőbbiségnél magokat a nyeren-dő szabadság végett jelenteni el ne mulasszák.”

Túl sok nyoma nincs annak, hogy a „könyvvizsgálat” ko-moly gondokat okozott volna, annál több az adat arra, hogy a társulat állandó anyagi gon-dokkal küzdött. Annak ellenére így volt ez, hogy az ország-gyűlés is, a rendek egyénileg is pártolták a nemes ügyet. Fejér János, aki az első évadban a társaság előljárója volt, ke-véssé értett a pénzügyekhez, s ez is oka volt annak, hogy 1793 őszétől a színház Kótsi Patkó János vezetésével és vál-

lalkozásaként működött to-vább. Ő nemcsak alapító tagja volt a társulatnak, hanem hosszú időn át életben tartója is: 1808-ban vonult vissza, de 1820 tavaszán néhány hónapra még visszatért ugyanoda. Neves színész volt, 1794-től kezdve rendszeresen játszott Hamletet általános elismerést váltva ki. Mai fogalmak szerint elképesztően sok szerepet játszott, ámde minden színész erre kényszerült a gyakori bemutatók miatt. De rendezett is, igazgatott, színdarabokat írt és fordított, s még színház-történeti és elméleti írásai is van-nak. Egy Béköszöntő beszé-dében így fogalmazta meg hitvallását: „A színjátszó sok-kal fontosabb ember a köz tár-saságban, mint amelyennek sokan képzelik. Az ő kezében vagynak a lélek munkáját éb-resztő szerek, melyeket sem a törvény, sem a király tekintete mozgásba nem hozhat.” S így „a szív formálására és a nem-zet karakterének jobbítására is a játékszínnél alkalmasabb eszközt még az emberi elme fel nem talál.”

Persze Kótsi sem tudott az anyagi gondokkal megbirkóz-ni, így hamarosan báró Wes-selényi Miklós lett a társulat „tulajdonosa”, azaz önfelál-dozó mecénása. Kótsi Patkó János mellett neki és az el nem pártoló erdélyi közönségnek köszönhető, hogy e kezdetnek lett folytatása, máig tartó ran-gos hagyománya „a lélek mun-káját ébresztő szerek”-nek.

VASY GÉZA

„Én táncolnék veled...”

Az idei év legnagyobb társas-táncversenyét rendezték december 12-én és 13-án Budapesten. Az 1992. évi országos ranglista baj-nokságon több száz páros mérte össze tudását. A Csongrád megyei-ek eredményei:

„E” junior I. standard: ... 2. Ve-res Zsolt–Rácz Jenny (Bordány). Középdöntőben: Kisapáti Szi-lárd–Kisapáti Orsolya (Bordány). „E” junior II. Középdöntőben: Ba-kó Attila–Bakó Szilvia (Bordány). „E” junior I. Latin-amerikai tán-

cok: 1. Veres Zsolt–Rácz Jenny (Bordány), ... 6. Horváth Zol-tán–Bakonyi Noémi (Kistelek). Középdöntőben: Kurucsei Ta-más–Magyar Adrien (Kistelek). „E” junior II. Latin-amerikai tán-cok. Középdöntőben: Bakó At-tila–Bakó Szilvia (Bordány) és Kisapáti Balázs–Illés Alfz (Bor-dány). „B” junior II. Latina-ame-rikai táncok: ... 2. Pölös László–Törökgyörgy Melinda (Kis-telek). A táncosok oktatói: Török-györgy Erika és Szabó Tibor.

Nem maradhat mindig fent a szemöldök

Beszélgetés Konrád Györggyel

– Hogy van a szemöldöke?
– Néha bizony felhúzom. Természetesen nem marad mindig így. Ahhoz hogy újra meg újra felhúzhassuk, olykor le kell engedni.

– És mikor húzta fel leg-utoljára?

– Az utóbbi néhány napban történt egy és más, amiért jó okom volt rá. Természetesen a televízióban történetekre gon-dolok. Tiltakozásunkat meg-fogalmaztuk egy kollektív szö-vegben, ami el is hangzott a rá-dióban. A Demokratikus Char-ta nyilatkozatát mintegy ötven ember írta alá, és ez a szöveg az én személyes véleményemet is rögzíti.

– Számtott rá, hogy Hankiss Elemért felmentik? Hogy ilyen módon távolítják el?

– Igen. Történetesen talál-koztam is az elnökkel néhány napja, és ő azt mondta, igen nagy a valószínűsége annak, hogy a kormány a jogtalanság útjára fog lépni, s akkor abba kell hagynia a működését. Ám azt, hogy bűnügyi-munkajogi síkra terelnék egy voltaképpeni politikai kérdést, nos

erre nem számítottam.

– A miniszterelnök úr az MDF alelnöki funkcióinak megszüntetése után a Csurka-kérdésről úgy nyilatkozott, hogy jócskán túldimenzionált. Ehhez képest a napokban adtak ki egy antológiát, a címe Kirekesztők, és ez a könyv antiszemita jellegű trásokat tartalmaz. Nyilván a vissza-vágás egyértelmű célzatával alakult meg a napokban a Mikó Imre Kör, amelyet Zété-

nyi Zsolt, Király B. Izabella, Izsó Béla és Halász István ko-alíciós képviselők alakítottak. Azt kéri a lakosságtól, hogy dokumentumokkal alátámasz-tva jelentsék a körnek a ma-gyarságellenes megnyilvánu-lásokat.

– A Kirekesztők című köny-vet a megjelent formában nem tartom szerencsésnek.

Nem az a baj, hogy közzétették

az antiszemitizmus irodalmát. Csakhogy be kellett volna fe-jezni a már nem élő szerzők-nél. Számomra kérdéses, hogy ebben a kötetben Csurka vagy Csóóri trásait miért kellett sze-repeltetni. A magyar közönség természetesen ismerje meg azokat az érveket, amelyeket régen is használtak az antisze-mita dolgozatokban, sok fiatal-nak például ez felfedezésszerű élmény lehet.

Ami pedig a nemzetgyalá-zást illeti, én ezeket az úgy-mond, magyargyalázó fogal-makat igencsak kérdésesnek érzem.

– Nagyon sok ingerült, túlon túl szenvedélyes embert látni nemcsak az utcán, de a közéletben is. Ingerült persze úgy is valaki, hogy nem kiabál. Ön roppant nyugodtnak, meg-fontoltnak látszik. Honnan ered ez a nyugalom?

– A családból, a barátaim-ból, valamint abból a jóleső ta-pasztalásból, hogy a magyar társadalom többsége valóban nyugalmat akar, és józanul gondolkodik. Másfelől pedig én valóban eléggé nyugodt emberekkel találkozom.

– Egyszóval nem szokta ma-gát feldühíteni.

Az év könyvei

Immár nyolcadszor osztották ki az Év Könyve jutalmakat és az Artisjus Irodalmi díjakat. Az elismeréseket szerdán ad-ták át a Magyar Írószövetség székházában.

A bírálóbizottság Tornai József, a Magyar Írószövetség elnökének vezetésével 1992-re az Év Könyve jutalmakat a következőknek adta oda: vers kategóriában Buda Ferencnek Hatalmam: nyugalom című művéért, amely a Magvető Könyvkiadó gondozásában jelent meg, valamint Tolnai Ottó-nak „Wilhelm-dalok” (Jelenkor Irodalmi és Művészeti Kiadó, Pécs) című kötetéért. A kispróza kategória győztese Mándy Iván, Huzatban című művével (Magvető). Regény kategóriá-ban Köntös-Szabó Zoltán Fehér zászló Erdély felett (Magve-tő) című regénye bizonyult a legjobbnak. A kritika kategóriá-ban Géher István Shakespeare olvasókönyv című munkája (Szépirodalmi és Cserépfalvi könyvkiadók) kapta a jutalmat. A szociográfiák és publicisztikák közül Pomogáts Béla Noé bárkája című művét (MSZSZ Írók Alapítványa (Széphalom Könyvműhely) díjazta a bizottság. A műfordítás kategória díját Tandori Dezső és Tandori Ágnes kapta Schopenhauer: A világ mint akarát és képzet című művének (Európa Kiadó) fordításáért. A gyermek és ifjúsági művek közül Boldizsár Il-dikó és Szalma János könyve az Amália álmai (Lánchíd Kia-dó) kapott díjat. A dráma kategóriában az idén nem osztottak jutalmat.

Az Artisjus Irodalmi Díjakat 1993-ra Nagy Gáspár és Pa-rancs János költő kapta.

Folyóiratok pedagógusoknak

A szegedi MOZAIK Oktatá-si Stúdió 1990-ben alakult. Azóta felelősséget érez a pe-dagógusok szakmai munkájá-nak segítéséért. Kiadványait, segédanyagait haszonnal for-gatják az általános és közép-iskolák szaktanárai.

Valós igénynek tesz eleget, amikor 1993 januárjától újtúra indítja módszertani folyóirata-it. Kiknek ajánlják A matema-tika tanítása, A fizika tanítása, A kémia tanítása, A biológia tanítása, A földrajz tanítása cí-mű folyóiratokat?

Azoknak, akik most léptek a pedagóguspályára, ezért még segítésre, elképzeléseiket megerősítő tapasztalatokra és véleményekre várnak. Azok-

nak, akik többéves gyakorlattal rendelkeznek, de friss tájéko-ztatásra és javaslatokra számít-na. Mindazoknak, akik saját, személyes ügyüknek érzik, vallják az oktatómunka fej-lesztését.

A szegedi Mozaik Oktatási Stúdió olyan szellemi műhelyt kíván teremteni, mely ötleteket kínál, valós segítséget nyújt a mindennapi oktatómunkában, tájékoztat a tudományok ered-ményeiről. Olyan lapot, mely helyet ad szakmai kérdések feltárására, megvitatására. Mely elősegíti az iskolatípu-sok, fokok közti átjárhatóságot.

F. E.

lehet mindenkinek, minden kéregetőnek adni. A vásárlási láz forgatagában Szegeden is egyre több a kéregető. Valóban szegényes ruházatú cigányasz-szonyok, ráadásul kicsi gyere-kekkel, járják az utcákat és koldulnak. Egy öreg néni, lát-tam, azt tanácsolta egyiküknek, hogy menjen az önkormány-zathoz. Menjen, mutogatott a városháza felé, a szociális osztályra. Majd ott megsegítik. Ezt ugyan kétlem, és persze a kéregető se fogadta meg a tanácsot, hanem rögvest új alany után nézett. A furcsa mégis az volt, hogy a néni leállt magyarázni, mutogatni, egyáltalán, hogy tanácsot adott. Különös érzés volt látni.

– A magyar lakosság tole-ranciaszintjét e tekintetben én igen tiszteltetreméltónak tar-tom. A menekültekkel szemben különösebb atrocitás nem történt. Túlzottan nem is panaszkodik a lakosság miat-tuk. Helyzetükhöz képest

nagyvonalúak az emberek,

és ez annál is inkább megfon-tolandó, hogy a menekültek aránya a lakosság számához mérten igen magas. Nagyon szomorú azonban, ahogy a cigányokkal és a színesekkel a skinheadek bánnak. Ezt nem volna szabad eltűnni. Egyéb-ként a Romániából érkező ma-gyar és nem magyar munkake-resőkkel szemben is aránylag türelmesek vagyunk... Úgy-hogy, néha meg kell dicsérni magunkat.

DARVASI LÁSZLÓ